

Un patrimoni incomprès i espoliat

crònica

A principi del mes de juny passat es varen celebrar a Sant Feliu de Guíxols les Primeres Jornades d'Arqueologia de les comarques de Girona, l'objectiu de les quals era mostrar el resultat de les excavacions portades a terme durant l'any 1991. En aquest sentit, la convocatòria obtingué la resposta esperada, amb la presència de representants de gairebé totes les intervencions realitzades i amb una nombrosa participació, tant de professionals com d'estudiants i d'altres persones interessades.

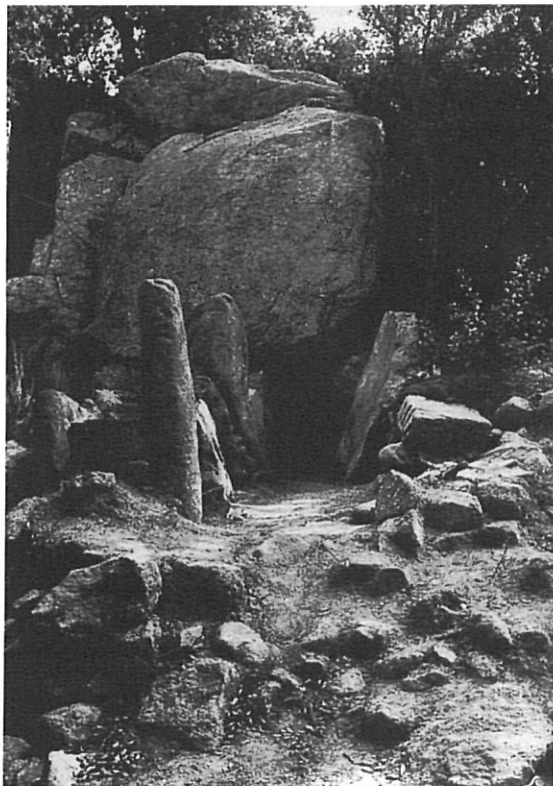
Deixant de banda la qüestió estrictament científica, aquestes Jornades han servit per posar de manifest una certa preocupació per la problemàtica que suposa qualsevol actuació en el camp del patrimoni històric-arqueològic. Fonamentalment, el debat es va centrar en la insuficiència dels mitjans econòmics i d'infraestructura, les escasses expectatives en el mercat de treball i la necessitat de la dignificació professional de l'arqueòleg, i també la inexistència d'una planificació preventiva de les excavacions de salvament.

El resultat de tot això fou la redacció del manifest *El futur de l'arqueologia o una arqueologia sense futur*, en el qual s'exposen les inquietuds i mancances del col·lectiu de professionals, ja esbossades en un document previ presentat a les mateixes Jornades per un grup d'assistents. Bàsicament, s'hi analitzà la situació actual de l'arqueologia en general i a les nostres comarques, en particular, i s'incidí en el paper que haurien de jugar institucions com la Generalitat de Catalunya,

el Centre d'Investigacions Arqueològiques de Girona, els consells comarcals, els ajuntaments, les universitats i els museus amb vista a millorar la gestió del patrimoni arqueològic. D'altra banda, les reunions per acabar de redactar aquest manifest propiciaren la creació de l'Associació d'Arqueòlegs Professionals de Catalunya, en via de legalitzar-se, amb l'objectiu principal de cohesionar persones i esforços per tal de millorar la situació professional del col·lectiu.

Un dels principals i persistents problemes, que afecten tant l'arqueologia com l'arqueòleg, a part de la tradicional mitificació del seu treball, és el seu aïllament respecte de la societat, que en el millor dels casos contempla aquesta disciplina amb una total indiferència o, més sovint i malauradament, com un obstacle al *progrés*, sobretot quan aquest va lligat a qualsevol tipus d'obra pública o privada. Des de sempre, aquesta problemàtica ha estat atribuïda a una qüestió de sensibilitat i nivell cultural. No és menys cert, però, que en aquest punt els arqueòlegs hi tenim part de culpa, per haver fet prioritaris els aspectes més purament científics en detriment d'aquells més divulgatius, com exposicions, tallers didàctics, itineraris arqueològics... totalment inexistents. Una mostra de tot això és que, malgrat que a Sant Feliu de Guíxols es presentaren els resultats científics de 29 intervencions arqueològiques realitzades l'any 1991, només algunes d'aquestes aportaran noves conclusions en revistes o publicacions especialitzades, i ben poques en mitjans de difusió de

El paradolmen de Pedra Sobre Altra (Tossa de Mar).

J. TARRUS

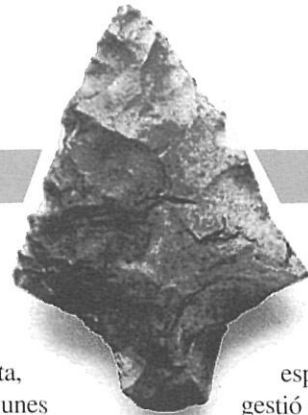
caire general. No parlem, ja, de la seva difusió en un sentit més ampli com podrien ser, per exemple, les exposicions: el panorama és força més decebedor en la mesura que a les comarques gironines, en els darrers cinc anys, aquestes no arriben ni a la mitja dotzena.

D'altra banda, amb un increment notable als darrers anys, les excavacions de salvament gairebé sempre es desaprofiten per la manca d'unes condicions que garanteixin un estudi més ampli de les descobertes i una continuïtat dels equips de treball, quan en realitat moltes vegades són les úniques intervencions que permeten l'excavació total d'un jaciment en un temps raonable. Tanmateix, les excavacions programades, algunes amb pressupostos assignats any rere any des de fa força temps, es troben limitades per la seva lentitud en els treballs i no gaire sovint ofereixen a la llum pública altra cosa que aquelles troballes efectistes i puntuals fruit d'una campanya.

És evident que calen nous plantejaments, sobretot si valorem les poques possibilitats que ofereix la pràctica de l'arqueologia tal com ara es porta a terme, i més si tenim present la inexistència d'un mercat de treball que ens permeti desenvolupar tasques alternatives dins del camp del patrimoni històric-arqueològic. Prèviament, però, caldrà reflexionar sobre quin ha de ser el paper dels arqueòlegs i quins objectius s'han de perseguir amb vista a una dignificació professional. Tant un punt com l'altre han d'anar forçosament lligats i, primordialment, s'han de

centrar en el reconeixement de l'arqueòleg com a professional del patrimoni. Això comporta, en certa manera, marcar unes pautes d'actuació comunes en els diferents àmbits de treball: administració, universitats, museus... que permetin més planificació i gestió, reforçar la figura de l'arqueòleg independent com a professional liberal i així trencar la imatge que l'arqueologia només pot tenir continuïtat dins l'administració, i, finalment, posar fi a un cert voluntarisme malentès a l'hora d'efectuar qualsevol tipus d'intervenció o d'estudi arqueològic, sobretot si pot afectar o perjudicar altres membres o la imatge, des d'un punt de vista professional, del col·lectiu.

En definitiva, pel que això ha de servir és com a punt de partida per recuperar les expectatives perdudes dins del camp del patrimoni i trobar noves fórmules que permetin actuar de la mateixa manera en qualsevol àmbit relacionat, ja siguin en la investigació, la conservació o la difusió, entenent aquesta en un sentit ampli: des de l'elaboració de material didàctic fins a la participació en la redacció de projectes de rendibilització de monuments històrics o arqueològics. El camí per aconseguir-ho no és excessivament afalagador, principalment si considerem la inexistència d'una normativa adequada que reguli aquesta mena d'activitats. Malgrat tot, les primeres passes ja s'han fet i, per exemple, des de la Universitat de Barcelona, ja s'han impulsat

programes de postgrau encarat a la formació especialitzada en gestió i difusió del patrimoni, tal com es porta a terme en altres països d'Europa. Sobre aquests nous plantejaments s'han creat darrerament, a les comarques de Girona, entitats com l'associació Bases d'Actuació i Recerca Experimental d'Arqueologia (BAIREDA) i l'Associació al Servei del Patrimoni (l'ASSERP).

Cal desitjar, doncs, que aquestes experiències siguin capaces de tirar endavant i de generar-ne d'altres que permetin, d'una banda, reconsiderar els canvis necessaris dins les institucions i organismes encarregats de la gestió del patrimoni, i, de l'altra, aconseguir l'importantíssim punt d'equilibri entre la investigació com a mitjà i la difusió com a objectiu, a fi d'arribar a fer entendre per a què serveix i què vol dir treballar en patrimoni, que és en definitiva la nostra feina. Probablement serà una evolució lenta, però és d'esperar que continuada, com a única solució d'uns problemes que són clarament d'abast general: les mancances en les fórmules de gestió i, principalment, la desconnexió i l'aïllament de l'arqueòleg-investigador respecte d'una societat que contempla amb una total i dura indiferència un patrimoni tan incomprès i espoliat com poc aprofitat i desconegut.

LLUIS-ESTEVE CASELLAS
XAVIER ROCAS